در مسیر توفان

پزشکیان چگونه با انتخابات ۲۰۲۴ آمریکا مواجه شود؟

سامان صفرزاده: با نزدیک‌شدن به انتخابات ۲۰۲۴ آمریکا و احتمال (دست‌کم ۵۰ درصدی) بازگشت دونالد ترامپ به کاخ سفید، دولت مسعود پزشکیان باید از اشتباهات استراتژیک دولت حسن روحانی درس بگیرد. روحانی با تکیه بر تحلیل‌های خوش‌بینانه و نادیده‌گرفتن احتمال خروج آمریکا از برجام، کشور را در برابر تحریم‌های شدید غافلگیر کرد و شوک اقتصادی عظیمی به بار آورد. پزشکیان باید از این اشتباهات بپرهیزد و با رویکردی واقع‌گرایانه و چندجانبه، سیاست خارجی خود را بر مبنای همه سناریوهای ممکن تنظیم کند. پیشنهاد صریح و فوری به رئیس‌جمهور ایران این است تا پیش از روز چهارشنبه -و مشخص‌شدن برنده انتخابات- علنا اعلام کند براساس منافع ملی کشور حاضر است با دولت بعدی آمریکا، چه کاملا هریس و چه دونالد ترامپ، وارد مذاکره برای کاهش چشمگیر بحران میان دو کشور شود.

مدل‌سازی برای انتخابات پیش‌رو

با نزدیک‌شدن به انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۲۴ ایالات متحده، مؤسسات نظرسنجی در سراسر کشور به دقت مشغول رصد گرایش‌های رأی‌دهندگان هستند و زمینه‌هایی از چگونگی شکل‌گیری این رقابت در ماه نوامبر ارائه می‌دهند. با وجود ده‌ها شرکت معتبر نظرسنجی که به‌طور منظم به‌روزرسانی‌های خود را منتشر می‌کنند، رأی‌دهندگان، تحلیلگران و استراتژیست‌های سیاسی با انبوهی از داده‌ها روبه‌رو هستند. بسیاری از این مؤسسات در انتخابات ۲۰۲۰ نیز نقش پررنگی داشتند و دقت پیش‌بینی‌های آنها در آن زمان می‌تواند عیاری معتبر و استنادپذیر برای عملکردشان در سال ۲۰۲۴ باشد. برای شفاف‌سازی در این عرصه، ما نتایج نظرسنجی‌های هفت ایالت رقابتی را که می‌توانند سرنوشت انتخابات را تعیین کنند، تحلیل کرده‌ایم. هدف این بود که مؤسسات نظرسنجی‌ای را در هر ایالت شناسایی کنیم که در سال ۲۰۲۰ به دقیق‌ترین شکل ممکن نتایج نهایی انتخابات را پیش‌بینی کرده بودند. این ایالات -که در سال ۲۰۲۰ اهمیت حیاتی داشتند و در سال ۲۰۲۴ نیز همچنان مهم خواهند بود- «میدان نبرد» خوانده می‌شوند و دقت نظرسنجی‌ها در آنها از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. در هریک از این هفت ایالت کلیدی، ما مؤسسات نظرسنجی را براساس نزدیکی عددی آنها به نتایج نهایی سال ۲۰۲۰ ارزیابی کردیم. این تحلیل به ما اجازه داد تا آن دسته از مؤسساتی را که بالاترین میزان تطابق را با واقعیت رأی‌دهی آن زمان داشتند، برجسته کنیم.

دقیق‌ترین نتایج نظرسنجی در ایالات رقابتی/ انتخابات ۲۰۲۰

پنسیلوانیا:

نتیجه انتخابات: بایدن ۱.۲+

RCP Average : پیش‌بینی: بایدن ۱.۲+، اختلاف: ۰ (مطابقت کامل)؛ Rasmussen Reports : پیش‌بینی: بایدن ۳+، اختلاف: ۱.۸؛ Trafalgar Group : پیش‌بینی: تساوی (۰)، اختلاف: ۱.۲؛ Susquehanna : پیش‌بینی: ترامپ ۱-، اختلاف: ۲.۲؛ CNBC/Change Research (D-search) : پیش‌بینی: بایدن ۴+، اختلاف: ۲.۸؛ Emerson : پیش‌بینی: بایدن ۴+، اختلاف: ۲.۸؛ Trafalgar Group (R) : پیش‌بینی: ترامپ ۲-، اختلاف: ۳.۲

کارولینای شمالی:

نتیجه انتخابات: ترامپ ۱.۳+

Rasmussen Reports : پیش‌بینی: ترامپ ۱+، اختلاف: ۰.۳؛ Trafalgar Group (R) : پیش‌بینی: ترامپ ۲+، اختلاف: ۰.۷؛ RCP Average : پیش‌بینی: ترامپ ۰.۲+، اختلاف: ۱.۱؛ Emerson : پیش‌بینی: تساوی (۰)، اختلاف: ۱.۳؛ WRAL-TV/SurveyUSA : پیش‌بینی: تساوی (۰)، اختلاف: ۱.۳؛ UMass Lowell : پیش‌بینی: تساوی (۰)، اختلاف: ۱.۳

میشیگان:

نتیجه انتخابات: بایدن ۲.۸+

InsiderAdvantage : پیش‌بینی: بایدن ۲+، اختلاف: ۰.۸؛ RCP Average : پیش‌بینی: بایدن ۴.۲+، اختلاف: ۱.۴؛ Trafalgar Group (R) : پیش‌بینی: ترامپ ۲-، اختلاف: ۴.۸؛ CNBC/Change Research (D) : پیش‌بینی: بایدن ۷+، اختلاف: ۴.۲؛ Emerson : پیش‌بینی: بایدن ۷+، اختلاف: ۴.۲؛ Mitchell Research : پیش‌بینی: بایدن ۷+، اختلاف: ۴.۲

ویسکانسین:

نتیجه انتخابات: بایدن ۰.۷+

Trafalgar Group (R) : پیش‌بینی: بایدن ۱+، اختلاف: ۰.۳؛ Susquehanna : پیش‌بینی: بایدن ۳+، اختلاف: ۲.۳؛ Trafalgar Group (R) : پیش‌بینی: بایدن ۲+، اختلاف: ۱.۳؛ Marquette : پیش‌بینی: بایدن ۵+، اختلاف: ۴.۳؛ FOX News : پیش‌بینی: بایدن ۵+، اختلاف: ۴.۳؛ CBS News/YouGov : پیش‌بینی: بایدن ۵+، اختلاف: ۴.۳؛ RCP Average : پیش‌بینی: بایدن ۶.۷+، اختلاف: ۶

آریزونا:

نتیجه انتخابات: بایدن ۰.۳+

NBC News/Marist : پیش‌بینی: تساوی (۰)، اختلاف: ۰.۳؛ RCP Average : پیش‌بینی: بایدن ۰.۹+، اختلاف: ۰.۶؛ Susquehanna : پیش‌بینی: ترامپ ۱+، اختلاف: ۱.۳؛ Reuters/Ipsos : پیش‌بینی: بایدن ۲+، اختلاف: ۱.۷؛ Emerson : پیش‌بینی: بایدن ۲+، اختلاف: ۱.۷؛ CNBC/Change Research (D) : پیش‌بینی: بایدن ۳+، اختلاف: ۲.۷؛ OH Predictive Insights : پیش‌بینی: بایدن ۳+، اختلاف: ۲.۷

جورجیا:

نتیجه انتخابات: بایدن ۰.۰۳+

CBS News/YouGov : پیش‌بینی: تساوی (۰)، اختلاف: ۰.۰۳؛ NY Times/Siena : پیش‌بینی: تساوی (۰)، اختلاف: ۰.۰۳؛ Atlanta Journal-Constitution : پیش‌بینی: بایدن ۱+، اختلاف: ۰.۹۷؛ RCP Average : پیش‌بینی: ترامپ ۱+، اختلاف: ۱.۰۳؛ Emerson : پیش‌بینی: ترامپ ۱+، اختلاف: ۱.۰۳؛ PPP (D) : پیش‌بینی: بایدن ۲+، اختلاف: ۱.۹۷؛ WX-IA-TV/SurveyUSA : پیش‌بینی: بایدن ۲+، اختلاف: ۱.۹۷

نوادا:

نتیجه انتخابات: بایدن ۲.۴+

RCP Average : پیش‌بینی: بایدن ۲.۴+، اختلاف: ۰ (مطابقت کامل)؛ Emerson : پیش‌بینی: بایدن ۲+، اختلاف: ۰.۴؛ Las Vegas Review-Journal : پیش‌بینی: بایدن ۲+، اختلاف: ۰.۴؛ Rasmussen Reports : پیش‌بینی: بایدن ۱+، اختلاف: ۱.۴؛ Trafalgar Group (R)) : پیش‌بینی: ترامپ ۱+، اختلاف: ۳.۴؛ NY Times/Siena : پیش‌بینی: بایدن ۶+، اختلاف: ۳.۶؛ CBS News/YouGov : پیش‌بینی: بایدن ۶+، اختلاف: ۳.۶

ملی:

نتیجه انتخابات: بایدن ۴.۵+

IBD/TIPP : پیش‌بینی: بایدن ۴+، اختلاف: ۰.۵؛ The Hill/HarrisX : پیش‌بینی: بایدن ۴+، اختلاف: ۰.۵؛ Emerson : پیش‌بینی: بایدن ۵+، اختلاف: ۰.۵؛ Reuters/Ipsos : پیش‌بینی: بایدن ۷+، اختلاف: ۲.۵؛ JTN/RMG Research : پیش‌بینی: بایدن ۷+، اختلاف: ۲.۵؛ RCP Average : پیش‌بینی: بایدن ۷.۲+، اختلاف: ۲.۷؛ Rasmussen Reports : پیش‌بینی: بایدن ۱+، اختلاف: ۳.۵

حالا با درنظرگرفتن این دقت، جدیدترین داده‌های نظرسنجی سال ۲۰۲۴ را از طریق غربالگری نظرسنجی‌های همین مؤسسات معتبر بررسی و میانگین آنها را محاسبه کردیم تا یک ارزیابی از وضعیت کنونی رقابت‌ها داشته باشیم:

- پنسیلوانیا: ترامپ ۱.۷۵+
- کارولینای شمالی: ترامپ ۱.۷۵+
- میشیگان: ترامپ ۱.۰۴+
- ویسکانسین: هریس ۱+
- آریزونا: ترامپ ۱.۵+
- جورجیا: ترامپ ۲.۲۱+
- نوادا: ترامپ ۰.۳۶+
- ملی: هریس ۰.۳+

دولت چطور باید به این نتایج نگاه کند؟

طبیعتا برای ناظران و تحلیلگران انتخابات آمریکا در داخل ایران، بهترین زمان برای ارائه دیدگاه نهایی درباره اینکه آیا شانس کامالا هریس (کاندیدای حزب دموکرات) بیشتر است یا دونالد ترامپ (کاندیدای حزب جمهوری‌خواه) پس از انجام آخرین نظرسنجی‌ها -صبح سه‌شنبه به وقت ایران- خواهد بود. اما بسیار مهم است که مسعود پزشکیان که همین چهار ماه قبل با وعده بنیادین بهبود وضعیت اقتصادی مردم و خروج کشور از انزوای دیپلماتیک در انتخابات ایران به پیروزی رسید، سناریوی پیش‌تر بدبینانه و اکنون «واقع‌بینانه» بازگشت ترامپ به کاخ سفید را جدی بگیرد. درک ما از دوره نخست ریاست‌جمهوری ترامپ نشان می‌دهد علنی‌کردن موضع رئیس‌جمهور ایران در خصوص آمادگی مذاکره با دولت جمهوری‌خواه در واشنگتن از سخت‌گیری‌های احتمالی که ترامپ در صورت پیروزی در انتخابات فی‌الفور علیه کشورمان اعمال می‌کند خواهد کاست. در صورت پیروزی هریس این موضع‌گیری به ضرر ایران نخواهد بود، کاملا هریس به جناح لیبرال‌تر حزب دموکرات تعلق دارد، جایی که باراک اوباما و جان کری در آن قرار می‌گیرند و طبعا آمادگی او برای کاهش تنش با ایران در صورت پیروزی از همین حالا بالاست.

وداع با خیال‌بافی

تجربه مواجهه دولت حسن روحانی و دستگاه دیپلماسی ایران با مسئله «احتمال خروج ترامپ از برجام» نشان می‌دهد «روایت مسلطی» که دیپلمات‌های ارشد و اصلاح‌طلب کشورمان از تحلیل و توصیف وقایع پیش‌رو ارائه می‌دادند، می‌توانست نادرست و حتی معکوس باشد.

به دی‌ماه ۱۳۹۶ بازگردیم؛ ۲۲ دی‌ماه، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات متحده، اعلام کرد که «برای آخرین‌بار» رفع تحریم‌های ایران را تمدید می‌کند و پس از آن از برنامه جامع اقدام مشترک خارج خواهد شد. چهار روز پس از آن، عباس عراقچی، معاون وقت وزیر خارجه و وزیر خارجه فعلی، در همایش سراسری اتحادیه صادرکنندگان فراورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی حضور یافت و تحلیل خود را با لحنی قاطع مطرح کرد. عراقچی خود پرسید چرا ترامپ با وجود تهدیدهای اخیر هنوز از برجام خارج نشده است و پاسخ داد: «دلیل اصلی این است که ترامپ نمی‌تواند از برجام خارج شود؛ چراکه با موانع زیادی روبه‌رو است، ازجمله پایبندی اروپایی‌ها به برجام، حمایت روسیه و چین از این توافق‌نامه، اسناد شورای امنیت و در نهایت استحکام درونی خود برجام». عراقچی چنان به تحلیل خود مطمئن بود که افزود: «حالا که ترامپ نمی‌تواند برجام را از بین ببرد یا از آن خارج شود، چاره‌ای ندارد جز اینکه دستاوردهای ایران از برجام را به حداقل برساند».

اما کمتر از چهار ماه بعد، در ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷، ترامپ از برنامه جامع اقدام مشترک خارج شد. به نظر می‌رسد در آن برهه، دستگاه دیپلماسی که در دوره‌ای دوساله با تلاشی شبانه‌روزی و «میهن‌پرستانه» کشور را از بحرانی کم‌نظیر خارج کرده بود، مایل نبود فضایی از گردش اطلاعات و تحلیل‌های گسترده شکل بگیرد که به رقبای آنها اجازه می‌داد کارزارهای تبلیغاتی سهمگینی علیه برجام و قطع‌نامه ۲۲۳۱ راه‌اندازی کنند. در واقع به نظر می‌رسد یک تخاصم شدید در سیاست داخلی باعث شد دولت فقط درباره «یکی» از سناریوهای محتمل صحبت کند؛ سناریویی که هرچند از استدلال قابل قبولی برخوردار بود، اما به هیچ وجه در حدی نبود که به‌عنوان «روایت تام، مسلط و مسلم» ارائه شود.

به یاد داشته باشیم که دیپلمات‌های ایران در برهه‌ای خروج ترامپ از برجام را غیرقابل تصور توصیف می‌کردند، در حالی که ترامپ قبلا از پیمان پاسیفیک (بهمن ۱۳۹۵)، توافق پاریس (مرداد ۱۳۹۶)، یونسکو (آذر ۱۳۹۶) و پیمان نیویورک (آذر ۱۳۹۶) خارج شده بود. تقریبا در فضای آکادمیک و مطبوعاتی هم پرسشگری ساده‌ای وجود نداشت که بپرسد چرا وقتی ترامپ از پیمان پاسیفیک با متحدان هفت‌دهه‌ای آمریکا خارج شده، احتمال خروج او از برجام که یکی از شعارهای اصلی انتخاباتی‌اش بود، از سوی وزارت خارجه کاملا منتفی اعلام می‌شود. در واقع، دولت روحانی در کل سال ۱۳۹۶ با «مسلم»دانستن روایت «عدم خروج ترامپ از برجام» اجازه نداد جامعه -به‌ویژه فعالان اقتصادی و سیاسی- به‌تدریج با این سناریو که بازگشت تحریم‌های یک‌طرفه آمریکا محتمل است، مواجه شوند.

این مواجهه -هرچند تلخ- به گروه‌های مختلف اجتماعی فرصت می‌داد تا با بحث و گفت‌وگو درباره این سناریو برای کاهش اثرات آن تلاش کنند. در نتیجه، دولت نه تنها حق آماده‌شدن برای توفان را از جامعه و خود سلب کرد، بلکه با وقوع توفان، هم خود و هم جامعه را در وضعیت «شوک‌زده» قرار داد.

فوران نرخ ارزهای خارجی در بهار و تابستان ۱۳۹۷ تا دهه‌ها بخشی از خاطره جمعی خواهد بود. از آن بدتر، پافشاری بر روایتی که نادرست از کار درآمد، اعتبار یکی از کارکردهای دولت مدرن را زیر سؤال برد: دولت به‌عنوان نهادی که جامعه به آن قدرت می‌بخشد تا وظیفه‌ای پیچیده و ظریف را عملی کند. اینکه تفکیکی واضح میان «دنیای واقعی» و «دنیایی که باید باشد» ایجاد کند و سپس سیاست‌گذاری بر مبنای این تفکیک انجام شود.

گریز از تعصب تأییدی

به نظر می‌آید دولت کنونی تا حد زیادی از تجربیات دردناک دولت روحانی درس گرفته باشد و آن راهبردی که فقط یکی از روایت‌های ممکن را مسلم و قطعی توصیف می‌کرد، تضعیف شده باشد، اما نه آن‌قدر که باید. اخیرا اینجا و آنجا صداهایی بلند شده است که نیازی نیست نسبت به آمدن ترامپ هراسناک باشیم، این صداها با قاطعیت می‌گویند ترامپ به سمت صلح با روسیه خواهد رفت، پس با ایران نیز منعطف خواهد بود، رابطه عربستان سعودی و ایران نسبت به دوره نخست ترامپ ترمیم شده، پس عربستان دیوار قدرتمندی خواهد بود تا ترامپ به ایران آسیب نرساند. چین نیز در تخاصم جدی با ایالات متحده بر سر تایوان، جنگ تجاری و فناوری است، پس بدون ترس از تحریم‌های واشنگتن به خرید حداکثری نفت از ایران ادامه می‌دهد. از همه مهم‌تر، «فشار حداکثری» ترامپ در دور اول ریاست‌جمهوری‌اش شکست خورد، پس دیگر اساسا به سمت آن نمی‌رود. این تحلیل‌ها نادرست نیستند، اما می‌توانند گمراه‌کننده باشند اگر رویکرد تمامیت‌خواهانه به خود بگیرند و تحلیل‌ها و احتمالات رقیب را کاملا کنار بگذارند.

رابرت جرویس در کتاب «ادراک و سوءادراک در سیاست بین‌الملل» توضیح می‌دهد که تصمیم‌گیران اغلب به دام تعصب تأییدی می‌افتند، تحلیل‌هایی را می‌پذیرند که با پیش‌فرض‌هایشان همخوانی دارد و سایر تحلیل‌ها را نادیده می‌گیرند. ذهن انسان به‌طور طبیعی اطلاعاتی را که با تصویری منسجم و قابل درک مطابقت ندارد، کنار می‌گذارد. در سیاست خارجی، این تمایل خطرناک است، زیرا به سیاست‌های خشک و انعطاف‌ناپذیری منجر می‌شود که ممکن است به تغییرات در نظام بین‌الملل پاسخ مناسبی ندهند.

جورج کنان، از چهره‌های محوری در استراتژی مهار در جنگ سرد نیز آموزگار بزرگی در مخالفت با ساده‌انگاری بود. در اثر مشهور خود «دیپلماسی آمریکایی»، کنان از تمایل سیاست‌گذاران به اتخاذ استراتژی‌های یک‌جانبه مبتنی بر فرضیات ایدئولوژیک انتقاد کرد و هشدار داد که سیاست خارجی نمی‌تواند بر پایه یک ایدئولوژی فراگیر ساخته شود. او بر ضرورت تعادلی دقیق میان عوامل مختلف تأکید داشت.

این ادعا که سیاست خارجی یک کشور بر مبنای «یک» تحلیل منطقی شکل گرفته کافی نیست؛ بلکه باید اطمینان حاصل کرد که این منطق طیفی از نتایج ممکن را شامل می‌شود، حتی آنهایی که ناخوشایند اما محتمل هستند.

به همین دلیل رئیس‌جمهور ایران نیاز دارد با جامعه گفت‌وگو کند و استدلال کند که نه سیاست خارجی‌اش و نه اقتصاد سیاسی‌اش بر بنیان برداشت‌های اثبات‌گرا و تعصب‌های تأییدی شکل نگرفته است. در عین حال که طبق وعده قدرتمندش به جامعه مبنی بر حل‌وفصل بحران با ایالات متحده (فراموش نکنیم کارزار انتخاباتی ما هم‌زمان بود با افول چشمگیر حمایت از بایدن در نظرسنجی‌ها و اینکه چشم‌انداز بازگشت ترامپ به قدرت دست‌کم در آن زمان قطعی بود و چندین بار در مناظره‌ها هم به بازگشت او اشاره شد) آماده کاهش تنش‌ها میان دو کشور است، هم‌زمان دیپلمات‌های درون دولت را قانع کرده است که برخلاف دولت روحانی، تمام احتمالات واقعا موجود - مطلوب یا نامطلوب - را با جامعه در میان گذاشته و از نیروهای روشنفکری، سیاسی و اجتماعی پیشرو برای مشارکت در ساخت سیاست خارجی کشور کمک خواهد خواست.

تا پیش از انتخابات چه باید کرد؟

دولت پزشکیان نیاز دارد به‌طور فوری گسست‌ها و عفونت‌های اجتماعی موجود را کاهش دهد. رفع فیلتر از شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌ها می‌تواند اقدامی باشد که حتما پیش از آغاز به کار دولت بعدی آمریکا (هریس یا ترامپ) انجام شود. جامعه همچنین باید اطمینان یابد که قرار نیست تمامیت روانی و جسمی‌اش به خاطر پوشش شهروندان مورد آسیب قرار بگیرد. رئیس‌جمهور باید بر پایبندی‌اش بر حمایت از آزادی‌خواهی؛ مقابله با تبعیض‌های گوناگون اجتماعی، اقتصادی و سیاسی که ملی‌گرایی ما را به لبه پرتگاه برده است، تأکید کند. از آنجا که کاریزماتیک‌ترین چهره این دولت خود پزشکیان است و نه وزیر خارجه لازم است تا رئیس‌جمهور بار دیگر به جامعه خاطرنشان کند که به دنبال راهکارهای جدی برای دور نگه‌داشتن کشور از آتش کنونی در خاورمیانه است و همچنین آماده است برای پیشبرد منافع ملی با هر دولتی در ایالات متحده وارد تعامل و گفت‌وگو شود. پزشکیان ماه گذشته در نیویورک رویکرد قدرتمندی در زمینه دیپلماسی اتخاذ کرد اما زیر سلسله‌ای از حملات اسرائیل علیه لبنان و غزه و بعد موشک‌باران اسرائیل توسط ایران پنهان شد. آن رویکرد باید در این زمان باقی‌مانده تا به انتخابات مجددا ظهور کند و نمای سیاست خارجی دولت کنونی را طوری نمایش دهد که آماده مذاکره با هر کاندیدای پیروز در انتخابات آمریکاست.

جدول ۴۹۰۶ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- خودکرده را ... نیست- پاک‌کردن آلودگی‌های فکری و اخلاقی- تکلیف مدرسه ۲- رفت‌وآمد زیاد- بی‌خطر- پیوسته ۳- پول کشورهای خارجی- انقلابی معروف مکزیک- بسیار بخشنده ۴- سقط جنین- زیردست- ترمز چارپا ۵- شیوه رفتار- از مباحث دانش ریاضی ۶- سوسن زرد- هدایت‌کننده- گرو گذاشته‌شده ۷- زیبا و دلفریب- آشفته و بی‌نظم- دو طرف بدنه اصلی هواپیما ۸- واحد پول گرجستان- برآمدگی زمین- آسیاب آشپزخانه ۹- سرازیری- ماده روغنی و شفاف که در تهیه مواد دارویی به کار می‌رود- نشستن در نماز برای تشهد و سلام ۱۰- نهایی- حکومت اتحادیه‌ای- افزونی برنج پس از پخته‌شدن ۱۱- فیلم تلویزیونی- گوارا، دلپذیر ۱۲- گشاده- اشاره به داستان یا آیه و حدیث در شعر- برآمدگی منظم و متوالی ۱۳- هر گوشه زمین فوتبال- جست‌وجوگر- بی‌بهرگی ۱۴- ولگردان- صوت اندوه- بندری در اوکراین ۱۵- فراموشی- خودکامه- وسیله‌ای برای شنیدن صدای وسایل صوتی

عمودی:

۱- از ماشین‌آلات کشاورزی- سبکی در کاراته ۲- اهل نفاق- ساختگی و دروغین- دایره‌المعارف فرانسوی ۳- نمایشنامه‌ای نوشته گوگول- دارای خلاقیت‌های استثنائی- پیغمبر ۴- زمین آذری- انجام کاری بیش از یک بار- بهتان ۵- در هر روز- از پیامبران بنی‌اسرائیل- حس بویایی ۶- کارگزاری- گره فرش ۷- بلوز زنانه بی‌آستین- مقدمه اندیشیدن- پیش‌نویس ۸- افسار- نام کوچک هیتلر- مصونیت است نه محدودیت ۹- نظارت و مراقبت- نجات‌یافتن- خدعه و نیرنگ ۱۰- از الفبای لاتین- از چهره‌های مهم ادب پایداری آمریکای لاتین ۱۱- اراده- هراس- شهری در آذربایجان غربی ۱۲- زنان بر سر کنند- شهری در استان فارس- نام آذری ۱۳- ابزار سوراخ‌کردن- سرچشمه- فاقد خصلت‌های پسندیده ۱۴- همانندی- روشن و تابناک- سازمان پیمان آتلانتیک شمالی ۱۵- شمالی‌ترین نقطه روی کره زمین- فیلمی از سینمای دفاع مقدس ساخته ابراهیم حاتمی‌کیا

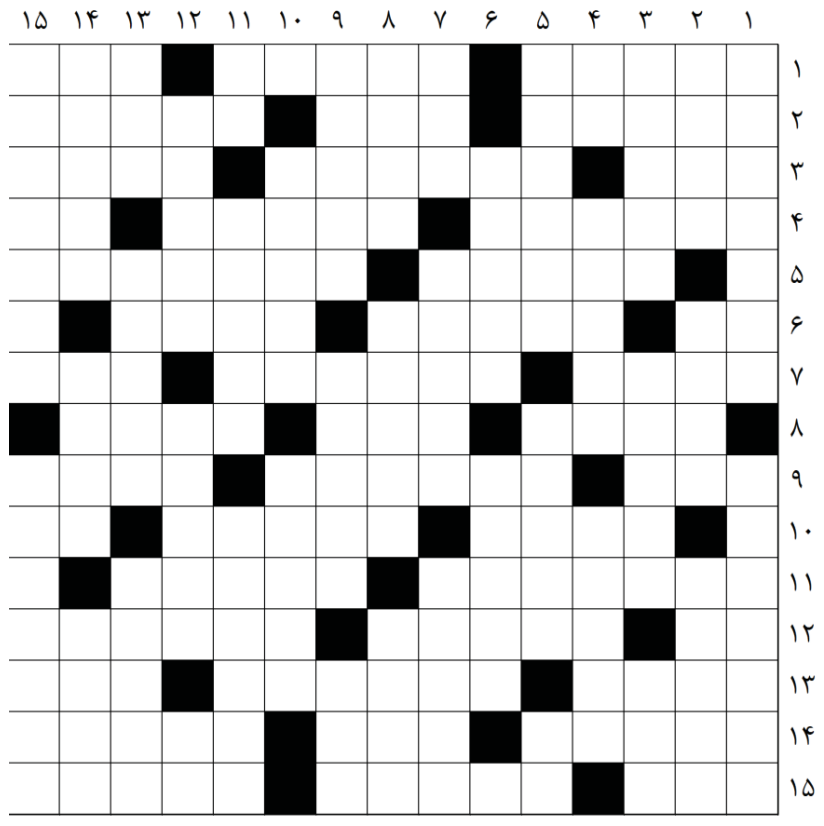

حل سودوکو ۳۹۰۱

۴	۶	۳	۹	۲	۷	۸	۱	۵
۸	۹	۵	۱	۳	۴	۶	۲	۷
۱	۷	۲	۶	۵	۸	۳	۹	۴
۷	۲	۸	۴	۱	۶	۹	۵	۳
۳	۱	۹	۲	۷	۵	۴	۸	۶
۶	۵	۴	۳	۸	۹	۱	۷	۲
۹	۴	۱	۵	۶	۲	۷	۳	۸
۲	۳	۷	۸	۴	۱	۵	۶	۹
۵	۸	۶	۷	۹	۳	۲	۴	۱

۳	۲	۶	۱	۷	۸	۵	۴	۹
۸	۷	۵	۳	۴	۹	۲	۶	۱
۹	۴	۱	۲	۵	۶	۸	۳	۷
۵	۹	۷	۴	۸	۳	۶	۱	۲
۲	۱	۸	۷	۶	۵	۳	۹	۴
۴	۶	۳	۹	۱	۲	۷	۵	۸
۱	۳	۲	۵	۹	۷	۴	۸	۶
۷	۸	۴	۶	۳	۱	۹	۲	۵
۶	۵	۹	۸	۲	۴	۱	۷	۳

حل جدول ۴۹۰۵

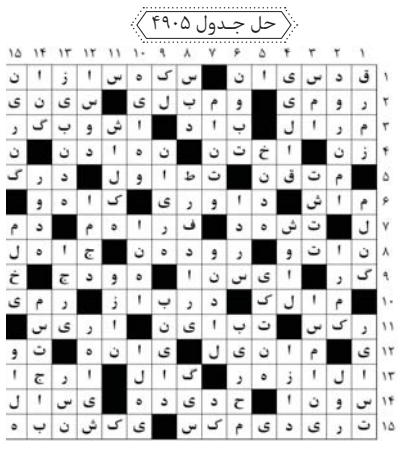

سودوکو سخت ۳۹۰۲

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۲				۴		۸	
				۸		۱	۴	
۴				۶				
۸		۵		۱	۳	۶		
	۹	۲				۷	۱	
		۷	۹	۴		۸		۳
				۷				۸
	۵	۸		۲				
	۷		۵				۲	

سودوکو ساده ۳۹۰۲

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۶	۸	۴	۳			۲	
۳		۴			۶			۸
	۱		۹				۶	۴
۴				۷				
	۳	۲	۸		۹	۶	۴	
				۶				۲
۸	۴				۷		۱	
۲			۶			۸		۵
	۵			۸	۱	۴	۹	